

Ризики неефективних закупівель при застосуванні переговорної процедури

В Україні поява електронної системи Prozorro стала обов'язковою у 2016 році, відповідно до Закону про “Публічні закупівлі”. Відтак постачальникам стало значно простіше розпочати роботу на цьому ринку, знайти закупівлі для себе, подати пропозицію та виграти торги. Запровадження цієї системи наблизило Україну до кращих європейських практик та дозволило отримувати більшу ефективність публічних закупівель. Так, ринок публічних закупівель лише в 2016 році склав близько 300 млрд. грн[i].

Однак, як свідчить практика, навіть у такій системі деякі особи намагаються зловживати своїми правами та проводити підставні тендери. Закупівля товарів, робіт і послуг за державні кошти є досить складним і тривалим процесом, який потребує відповідних знань, зокрема норм законодавства. Проте під час моніторингу різних закупівель товарів чи послуг часто можна виявити неефективні закупівлі, недоліки тендерної документації, порушення тендерних умов або укладання договору за переговорною процедурою з підрядниками не як виняток, а як норма. Часто такі підрядники можуть бути наближеними до замовників або вже зарекомендували себе як не найкращі виконавці робіт. Відтак можна говорити про ризики неефективної закупівлі при застосуванні переговорної процедури без наявності підстав на таку закупівлю.

Зокрема, такі випадки були виявлені на Буковині. Коли ремонти доріг робили фірми з поганою репутацією, однак, зі зв'язками з владою, і ті, що були дотичні до замовників. Так, наприклад, у 2016 році депутати сільради Великого Кучурова без тендеру затвердили ТДВ «Шляхово-будівельне управління №60» підрядником з капітального ремонту чотирьох доріг на загальну суму майже 6 мільйонів гривень. Після цього сільрада також виплатила 30% авансу.

Через кілька місяців місцеві депутати та будівельна комісія виявили порушення фірмою виконавцем положень дефектного акту щодо ремонту дороги на одній з вулиць (вул. В.Бузенка). Так, товщина дороги місцями була в 2-3 рази тонше від замовленої, також різною виявилася і її ширина. Не було розлито бітум, на частині і ділянки був відсутній другий шар асфальту, в деяких місцях нова дорога вже мала тріщини довжиною до 50 сантиметрів. Як результат, щойно покладений асфальт можна було відірвати руками[ii].

Великочучурівська сільська рада 14 червня перерахувала ТДВ «ШБУ №60» за ремонт доріг 1,75 млн грн. Про це свідчать дані порталу публічних фінансів України

Цей проект фінансується
Європейським Союзом

Цей проект реалізовується
Фондом Інновацій та Розвитку

«Є-дата». Це сталося після того, як 10 червня сільрада підписала угоди про ремонт чотирьох вулиць: вул. Шевченка, вул. В.Бузенка, вул. 28 червня та вул. Головна.

ТДВ «ШБУ №60» було зареєстровано в 1994 році. Більша частина статутного капіталу фірми розподілена між членами родини Майор: Майор Роман Костянтинівич і Ярослава Іванівна, а також Майор Ярослав Романович і Майор Наталя Романівна[ііі]. Роман Майор, який до лютого 2012 року очолював Службу автодоріг у Чернівецькій області і має близько 10% компанії, був депутатом Чернівецької облради, де входив до фракції Партії регіонів.

За даними «ВДЗ», ТДВ «ШБУ №60» з кінця серпня 2013 році не отримувала державних замовлень за результатами тендеру. Також фірма на момент укладання договору не була зареєстрована в системі «Прозоро». В 2016 році ТДВ «ШБУ №60» вже отримало на свій рахунок в якості оплати за ремонт доріг 3,60 млн грн. Крім Великокучурівської сільради найбільшими замовниками стала Сторожинецька міськрада та Вартиковецька сільрада. А за 2017-2019 роки ця фірма отримала підряду на виконання робіт від Служби автомобільних доріг у Чернівецькій області на суму 36 млн.грн[iv].

Корпоративними правами в ТДВ «ШБУ №60» володіє і Іванюш Роман Мирославович, який працює начальником відділу інвестиційно-кошторисної роботи Служби автомобільних доріг у Чернівецькій області. Це вказано в його щорічній декларації як і те, що він є кінцевим бенефіціаром ТОВ "ШБУ-60"Плюс", де засновником є також Майор Ярослав Романович.

Сам Майор Ярослав Романович у 2019 році влаштувався на роботу у Департамент капітального будівництва та дорожнього господарства Чернівецької обласної державної адміністрації заступником начальника управління-начальником відділу ремонту та експлуатаційного утримання доріг[v]. Однак впродовж 2017-2019 років Служба автомобільних доріг у Чернівецькій області укладає договорів на суму 10 мільйонів гривень з ТОВ «Зелендорбуд». Керівником цієї фірми є також колишній начальник Служби доріг України у Чернівецькій області Роман Майор, а засновниками син Ярослав Майор та дружина Ярослава Майор[vi]. Тобто, як мінімум 46 млн.грн. бюджетних коштів освоїв сімейний підряд Майорів. При цьому частина договорів було укладено за переговорною процедурою, а частина виконаних робіт була не належної якості[vii].

У Міністерстві економічного розвитку та торгівлі відповідальний раніше за публічні закупівлі Максим Нефьодов зауважив, що проблема в тому, що бюджетні гроші, які витрачаються без тендерів, через схеми фіктивних робіт та фіктивних підрядників, частково розподіляються між політичними командами, які утримують владу на місцях. «Наприклад, у місті "N" управління капбуду без тендеру заключило контракт з ФОП на ремонт дороги на 1,4 млн грн. Фактично ремонт не відбувся. Гроші через систему інших ФОПів виводяться в готівку, яка повертається "відкатами" за мовчазну згоду у порядку спадання: оточенню мера, начальнику управління капбуду, і дрібним виконавцям[viii].

Цей проект фінансується
Європейським Союзом

Цей проект реалізовується
Фондом Інновацій та Розвитку

- [i] Prozorro інфобокс. Центр знань про публічні закупівлі. - Режим доступу: <https://infobox.prozorro.org/articles/yak-brati-uchast-u-publichnih-zakupivlyah-v-ukrajini-osnovni-fakti>
- [ii] Сторожинець інфо. “Огляд спірної ділянки асфальтового покриття по вул. Бузенка”. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=j0IHOGoHhWk>
- [iii] Наші гроші. - Режим доступу: <http://nashigroshi.org/2016/08/08/vzhe-posypavsyas-asfalt-z-dorohy-u-yaku-firma-eks-kerivnyka-sluzhby-avtodorih-bez-tenderiv-zakopala-6-miljoniv-video/?fbclid=IwAR2nshDH8tTZD1UPZB24BLum2qNu09P0r0wbttkunoTjX8I2Sjk-4n2AYEw>
- [iv] Закупівлі. ТДВ "Шляхово-будівельне управління №60". - Режим доступу: https://clarity-project.info/tenderer/03449775?fbclid=IwAR3WLSK_jB8jAqbAP892KYTCdWANMXHqu6K8rvX2TkeuBk4UINjES3HvS6c
- [v] Декларації. - Режим доступу: https://declarations.com.ua/declaration/nacp_9b4388ba-262c-4e42-9057-37c32da256b2?fbclid=IwAR3d9ZT8yuFFfB2LhWPSfVCsRyw-R4sZjfo3OIN46AhsCR4YhBphHJdYVc
- [vi] Закупівлі. ТОВ "ЗЕЛЕНДОРБУД".- Режим доступу: <https://clarity-project.info/tenderer/31966555?fbclid=IwAR3C6B7IC0FJ7y5MMpPBjBvqT7faOEBXRvpzA8OAUfL1M7W4JGnmaZoTmjU>
- [vii] Євгенія Гайфер “46 мільйонів для сімейного підряду”. - Режим доступу: <https://wikiinvestigation.org/article/procurements/%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%8F%20%D0%93%D0%B0%D0%B9%D1%84%D0%B5%D1%80/5d5a65252c419974a994d07c>
- [viii] Ukrinform.ua “1000 і один спосіб обійти ProZorro”. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2175798-1000-i-odin-sposib-obijti-prozorro.html>

Цей проект фінансується
Європейським Союзом

Цей проект реалізовується
Фондом Інновацій та Розвитку